

2. Vzdělání a vzdělávání

Vzdělávání je chápáno jako proces cílevědomého a systematického učení, vzdělání pak jako souhrn znalostí, které jsou výsledkem tohoto procesu. Pojem vzdělání se ale často zužuje na formální uznání výsledků učení.

K hodnocení vzdělanostní úrovně obyvatelstva v kraji byly využity výsledky Výběrového šetření pracovních sil, které mapuje populaci ve věku 15 a více let. Vzhledem k tomu, že šetření je výběrové, jsou výsledky zatíženy určitou výběrovou chybou. Část kapitoly, která se věnuje vzdělávání organizovanému dle školského zákona, se opírá o údaje Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. K základním faktorům určujícím budoucí potřeby ve vzdělávání patří demografický vývoj, především úroveň porodnosti a stěhování.

Vzdělání

Ve struktuře obyvatelstva podle nejvyššího dosaženého vzdělání je v čase zřetelný posun ke zvyšující se úrovni vzdělání, který je odrazem rostoucích nároků na vzdělání. Promítá se v něm na jedné straně doplňování vzdělání při zaměstnání a na straně druhé souvisí s tím, jak mezi 15leté a starší postupně přicházejí mladší a vzdělanější věkové ročníky.

K nárůstu vzdělanosti došlo především během prvních deseti let tohoto tisíciletí, po roce 2011 byl méně výrazný. Rozdíly ve vzdělanosti jsou patrné i z hlediska genderového.

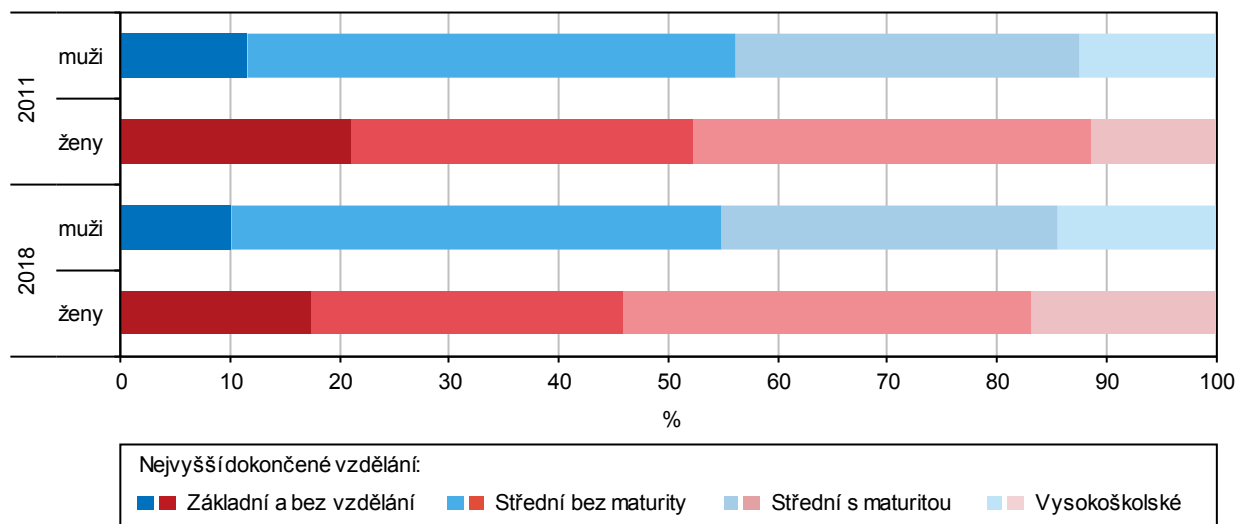
V populaci 15letých a starších byl dlouhodobě vyšší podíl osob jen **se základním vzděláním** mezi ženami a tento podíl se postupně snižoval. V roce 2011 měla pouze základní vzdělání více než jedna pětina žen ve věku 15 a více let (dále jen ženy), v roce 2018 to již bylo méně (17 %). Z mužů ve věku 15 a více let (dále jen muži) mělo jen základní vzdělání v roce 2011 více než jedna desetina, v roce 2018 jejich podíl klesl na přesnou desetinu.

Osob **vyučených a se středním vzděláním bez maturity** bylo výrazně více mezi muži a jejich podíl kolísal, do roku 2017 spíše klesal, v roce 2018 se zvýšil na úroveň roku 2011 (necelých 45 %). Mezi ženami se tento podíl lehce snížil na necelých 29 % v roce 2018.

Podíl osob **se středním vzděláním s maturitou** byl vyšší u žen než u mužů. Od roku 2011 se u obou pohlaví spíše mírně zvyšoval, u mužů však v roce 2018 mírně klesl. To může souviset s posunem části středoškolsky vzdělaných mužů do kategorie s vysokoškolským vzděláním. V roce 2018 mělo střední vzdělání s maturitou 37 % žen a necelých 31 % mužů.

Graf 2.1 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil

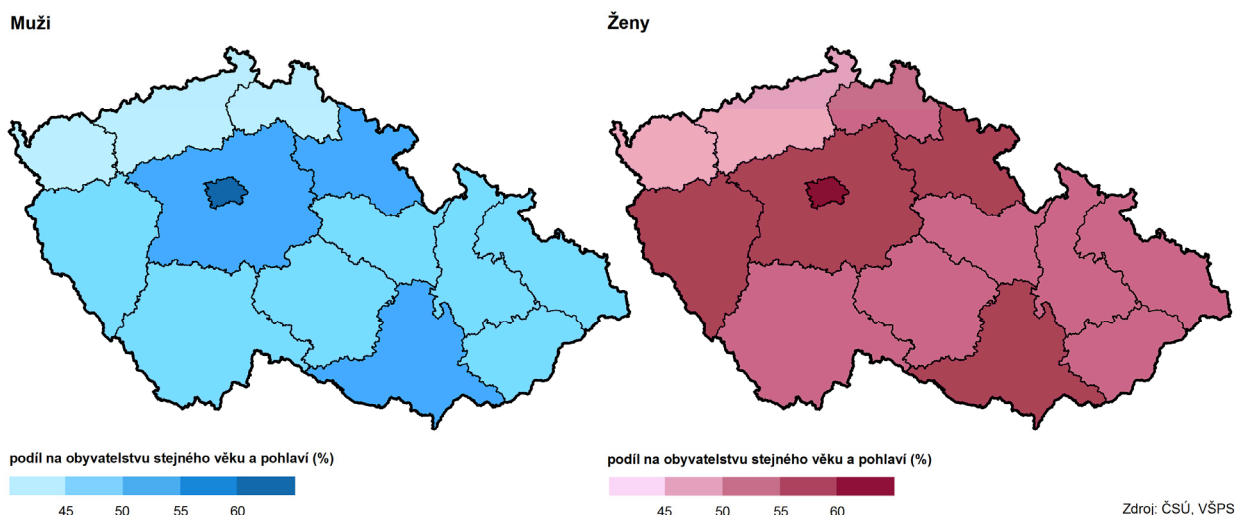

Podíl osob s **vysokoškolským vzděláním** se zvyšuje. Díky převaze žen mezi vysokoškoláky došlo během posledních let ke změně ve výsledku srovnání podle pohlaví. Až do roku 2012 bylo relativně víc osob s vysokoškolským diplomem mezi muži, ale od roku 2013 je patrný větší podíl vysokoškolsky vzdělaných osob mezi ženami. V roce 2018 mělo vysokoškolské vzdělání více než 14 % mužů a téměř 17 % žen.

Podíl osob s **alespoň úplným středním vzděláním s maturitou**, tj. osob, které měly maturitu nebo dosažené vyšší odborné či vysokoškolské vzdělání, byl na začátku tisíciletí v Jihočeském kraji u mužů i žen podobný (37 %, resp. 38 %). Postupně se zvyšoval, přitom u žen rychleji. V roce 2013 měla v kraji alespoň maturitu polovina žen a v roce 2018 již 54 % žen. Mezi muži, u kterých nejčastější bylo střední vzdělání bez maturity, tvořil podle posledního výběrového šetření podíl osob s úplným středním vzděláním s maturitou a vyšším 45 %.

V **mezikrajském srovnání** se v roce 2018 Jihočeský kraj podílem mužů, kteří měli alespoň maturitu, zařadil až na jedenácté místo, v ženách bylo jeho umístění výrazně lepší – šesté místo. Podle podílu osob, které měly úplné střední vzdělání s maturitou a vyšší, bylo „nejvzdělanějším“ krajem hlavní město Praha (muži téměř 74 %, ženy více než 77 %), na druhém místě byl s odstupem Jihomoravský kraj. Na opačné straně žebříčku figurovaly kraje Karlovarský (muži 39 %, ženy 49 %) a Ústecký (muži 41 %, ženy 47 %).

Ktg. 2.1 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let se vzděláním středoškolským s maturitou, vyšším odborným nebo vysokoškolským podle pohlaví a krajů v roce 2018

Umístění Jihočeského kraje v mužích bylo ovlivněno především tím, že jihočeští muži měli spolu s plzeňskými nejvyšší podíl osob s výučním listem nebo středním vzděláním bez maturity. Za skvělým umístěním jihočeských žen v konkurenci krajů stál šestý nejvyšší podíl žen s vysokoškolským diplomem.

Vzdělávání

Před srovnáním účastníků jednotlivých úrovní vzdělávání – dětí, žáků a studentů, z hlediska zastoupení mužů a žen si nejprve povšimneme **složení učitelských sborů**. Je všeobecně známým faktem, že školství v Jihočeském kraji i celé České republice je vysoce feminizované.

Téměř výhradní zastoupení mají ženy v **mateřských školách**. Ve školním roce 2018/19 připadali v Jihočeském kraji 4 muži na 1 tis. učitelů v MŠ. Obdobně to bylo i v ostatních krajích, největší podíl mužů, kteří učili v mateřských školách, měla Praha (13 %).

Na **základních školách** byl podíl mužů v učitelských sborech sice vyšší než v mateřských školách, ale ani v jednom kraji nedosáhl 20 %; v roce 2018/19 se pohyboval od 13 % ve Středočeském kraji do 17 % v Kraji Vysočina. Na jihočeských základních školách připadalo na jednoho muže učitele pět učitelek (podíl mužů činil

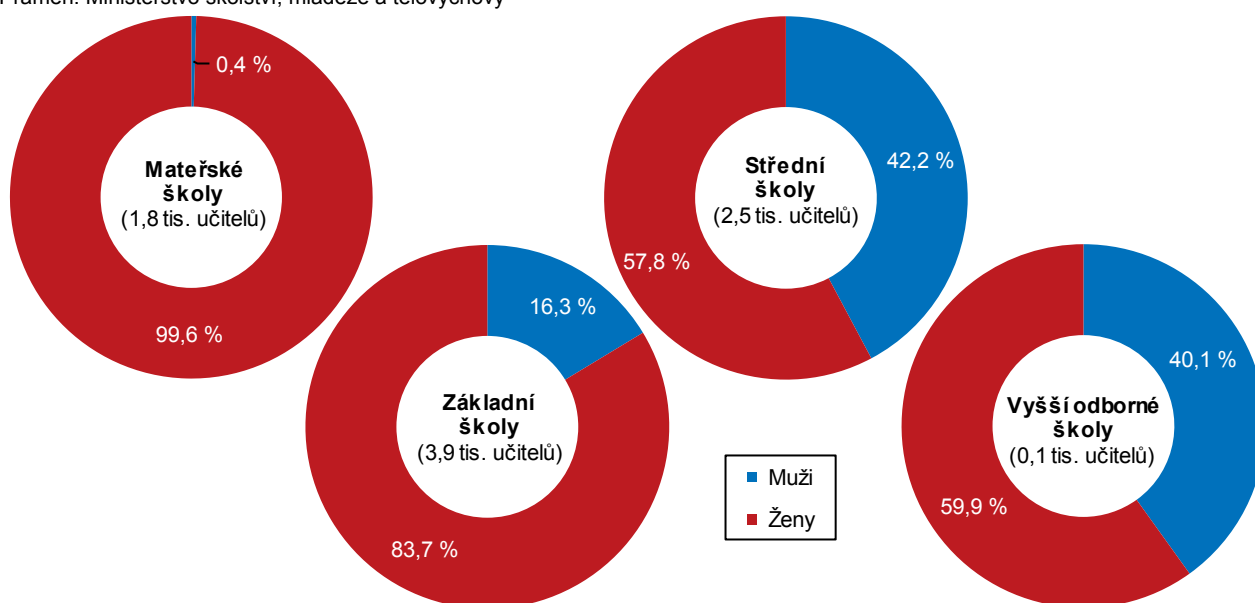
16 %). Ženy přitom drtivě převažovaly mezi vyučujícími na prvním stupni ZŠ (93 %), zatímco na druhém stupni byla jejich převaha zhruba třičtvrtinová.

V pedagogických sborech **na středním stupni vzdělávání** se již muži uplatňovali častěji; celorepublikově v tomto desetiletí připadali zhruba 4 muži na 6 žen a tento poměr byl podobný ve všech krajích. V Jihočeském kraji tvořili ve školním roce 2018/19 muži mezi vyučujícími na středních školách 42 %, což byl v mezikrajském srovnání čtvrtý nejvyšší podíl. Nejnižší podíl mužů měl Moravskoslezský kraj (37 %).

Na vyšších odborných školách (VOŠ) úhrnem za ČR byly pedagogické sbory v posledních třech letech tvořeny z jedné třetiny muži a ze dvou třetin ženami. Mezi regiony však existovaly značné rozdíly ve skladbě vyučujících podle pohlaví. V roce 2018 měl největší zastoupení mužů v pedagogických sborech VOŠ Zlínský kraj (48 %) a naopak nejnižší Jihomoravský kraj (22 %). Jihočeský kraj se podílem mužů 40 % umístil na druhém místě hned za Zlínským krajem.

Graf 2.2 Učitelé podle pohlaví a druhu školy ve školním roce 2018/19

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Mateřské a základní školy

Mezi dětmi **v mateřských školách** převažují chlapci. Podíl děvčátek se v Jihočeském kraji i v ostatních regionech České republiky pohybuje kolem 48 %. Vývoj počtu dětí v mateřských školách a jejich struktura podle pohlaví odpovídají demografické situaci.

Povinná školní docházka je v ČR devítiletá. Žáci ji plní převážně **v základních školách** organizovaných do dvou stupňů. Počínaje druhým stupněm pak existuje možnost pokračovat v povinném vzdělávání v osmiletých či šestiletých gymnáziích (po 5., respektive 7. ročníku) nebo v oboru tanec 8letých konzervatořích. Základní vzdělávání lze uskutečňovat taktéž formou individuálního vzdělávání.

Po předchozím období, kdy kvůli extrémně nízké porodnosti z let 1995 až 2004 žáků v základních školách ubývalo, se od školního roku 2011/12 na základních školách **počet žáků** zvyšoval. V Jihočeském kraji se za osm let celkový počet žáků navštěvujících základní školu zvýšil o 15 %. Přitom počet žáků na prvním stupni vzrostl o více než 17 %, na druhém stupni o 11 % (tam se počet žáků zvyšoval až od roku 2013/14). Mezi žáky základních škol mají nadpoloviční většinu chlapci, což odpovídá demografickým poměrům.

Podíl dívek na počtu žáků jihočeských základních škol se pohyboval od 48,2 % do 48,6 %. Na prvním stupni ZŠ bylo zastoupení dívek o něco vyšší (přibližně 49 %), na druhém naopak nižší (často méně než 48 %)

v souvislosti s odchodem žáků na víceletá gymnázia, kam častěji mířily právě dívky. V posledních letech se jejich podíl na počtu žáků, kteří přecházeli na střední školy, nejčastěji pohyboval okolo 57 %.

Vyššímu **podílu chlapců**, kteří zůstávali na **druhém stupni** základních škol, odpovídá i podíl chlapců na počtu žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku na ZŠ (52 % až 53 %).

Tab. 2.1 Základní školy

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Žáci celkem	49 737	50 393	51 569	52 741	54 054	55 426	56 337	57 070
z toho dívky (%)	48,2	48,3	48,4	48,5	48,6	48,5	48,6	48,6
Žáci, kteří ukončili povinnou školní docházku na ZŠ	4 979	4 893	4 942	5 004	4 861	4 983	5 097	.
z toho dívky (%)	46,6	47,9	47,5	46,7	48,4	47,7	47,4	.
Žáci, kteří přešli do středních škol ¹⁾	558	602	644	625	675	625	666	.
z toho dívky (%)	53,8	60,1	57,1	57,3	57,8	54,2	56,6	.
Učitelé²⁾	3 581	3 554	3 589	3 627	3 694	3 779	3 853	3 911
z toho ženy (%)	82,4	82,2	82,6	82,6	83,0	83,3	83,7	83,7

¹⁾ v plnění povinné školní docházky pokračují v nižších ročnících oborů víceletých gymnázií a oboru tanec 8letých konzervatoří

²⁾ přepočten na plně zaměstnané

Ve všech **krajích** České republiky se dívky na celkovém počtu žáků základních škol podílely zhruba 48 %, nejnižší podíl měly v Karlovarském kraji – od roku 2011/12 v průměru necelých 48,2 %, naopak nejvyšší v sousedním Plzeňském kraji – 48,7 %. Výraznější byly rozdíly v genderové struktuře žáků, kteří v průběhu povinné školní docházky přecházeli na střední školy. Relativně nejvíc dívek z celkového počtu žáků, kteří přešli na střední školy, měl Jihočeský kraj (od roku 2011/12 v průměru 56,7 %), naopak nejméně (v průměru 52,6 %) jich mělo hlavní město Praha.

Střední školy

Většina žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku, pokračuje v dalším vzdělávání na středních školách. Na výběr mají gymnázia, střední školy, střední odborné školy či střední odborná učiliště a konzervatoře. Ti, kdo ukončili vyšší sekundární vzdělávání v oborech s výučním listem, mohou pokračovat nástavbovým studiem, které je ukončeno maturitní zkouškou, nebo si rozšířit kvalifikaci ve studiu zkráceném.

Tab. 2.2 Střední školy

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Žáci celkem	32 101	30 433	28 972	28 134	27 586	27 076	26 583	26 633
z toho dívky (%)	48,6	48,6	48,5	48,4	48,3	48,2	48,3	48,5
Podíl dívek na počtu žáků podle druhu vzdělávání (%)								
střední vzdělávání	53,1	46,8	49,3	45,3	46,9	47,0	43,0	40,0
střední vzdělávání s výučním listem ¹⁾	31,3	31,7	31,8	33,1	33,1	33,5	33,6	33,8
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (všeobecné)	59,7	59,2	59,1	59,0	58,7	58,5	58,3	58,4
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) ¹⁾	51,4	51,7	51,3	50,3	50,0	49,9	49,6	49,8
nástavbové studium	44,4	43,8	43,5	44,0	44,1	40,8	42,7	42,5
Absolventi	7 109	6 759	5 960	5 400	5 114	5 077	4 959	.
z toho dívky (%)	47,1	47,8	46,6	47,4	47,0	47,4	46,2	.
Učitelé²⁾	2 809	2 729	2 618	2 571	2 527	2 486	2 466	2 485
z toho ženy (%)	56,6	56,5	57,1	57,2	57,3	57,6	58,1	57,8

¹⁾ včetně zkráceného studia

²⁾ přepočten na plně zaměstnané

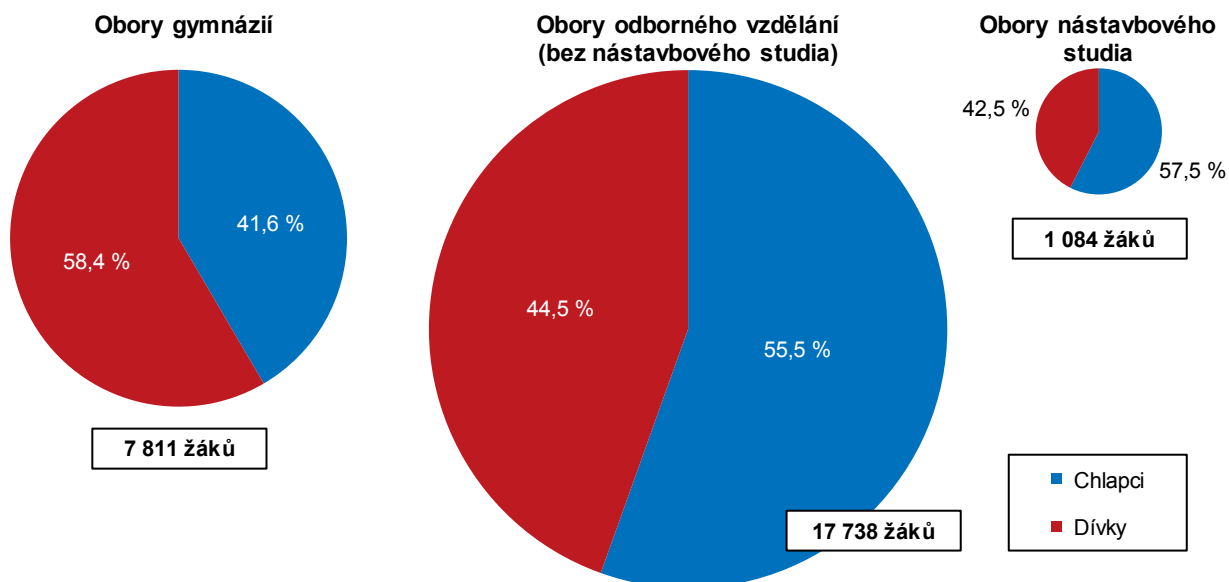
Od roku 2007/08 se **počet žáků** středních škol kvůli nízké porodnosti devadesátých let minulého století snižoval. Pokles se zastavil ve školním roce 2018/19. Oproti roku 2011/12 byl v roce 2018/19 celkový počet žáků středních škol nižší o 17 %. Úbytek počtu žáků zaznamenaly prakticky všechny druhy středních škol. Nejméně výrazný byl za sledované osmileté období pokles počtu žáků gymnázií (-6 %). Výraznější úbytek žactva (o víc než 16 %) zaznamenaly střední odborné školy zakončené maturitou a učiliště, nejloubežji se propadl počet žáků nástavbového studia (-56 %).

V roce 2018/19 do celkového počtu žáků středních škol v Jihočeském kraji přispívaly dvěma třetinami obory odborného vzdělávání (bez nástavbového studia), 29 % gymnázia a 4 % obory nástavbového studia. Toto rozložení se příliš nelišilo od celorepublikové struktury.

Z celkového počtu žáků středních škol tvořili ve sledovaném období necelých 52 % chlapci a více než 48 % dívky. **Podíl dívek na počtu žáků** je výrazně diferencován podle typu školy. Nejvíce jsou dívky zastoupeny mezi žáky gymnázií, v roce 2018/19 bylo mezi téměř 8 tis. žáky gymnázií 58,4 % dívek. Méně lákavé jsou pro dívky obory odborného vzdělávání a obory nástavbového studia. Z oborů odborného vzdělávání bylo relativně nejméně dívek mezi žactvem na středních školách zakončených učňovskou zkouškou. A přestože se jejich podíl v posledních letech zvolna zvyšoval, bylo jich v roce 2018/19 mezi uční méně než 34 %.

Graf 2.3 Žáci středních škol podle pohlaví a oboru vzdělání ve školním roce 2018/19

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

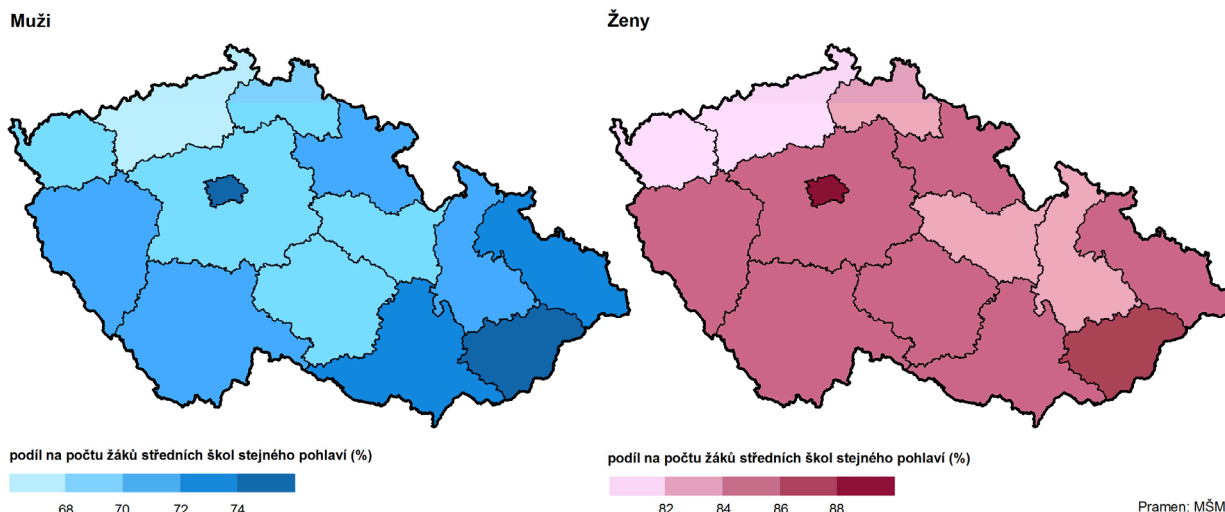

V předchozím textu jsme mapovali jednotlivé obory vzdělání z hlediska genderové skladby žáků. Zajímavá je i **struktura žáků/žákyň středních škol** podle oborů vzdělání. Chlapci i dívky volili na prvním místě střední odborné školy zakončené maturitní zkouškou (44 % chlapců, 46 % dívek). Jako druhou nejčastější školu dívky volily gymnázia (35 %) a na třetím místě u nich byly učňovské školy (15 %). U chlapců to bylo obráceně – na druhém místě učňovské školy (28 %) a na třetím místě gymnázia (24 %). Vlivem této odlišné preference vzniká výrazný rozdíl mezi chlapci a dívkami v podílu žáků maturitních oborů.

Na celkovém počtu středoškoláků/středoškolaček se ve školním roce 2018/19 v Jihočeském kraji podílely školy ukončené maturitou u chlapců 72 % a u dívek téměř 85 %. V **mezikrajském pohledu** byly oba podíly šesté nejvyšší.

Největší podíl žáků navštěvujících školy ukončené maturitou mělo hlavní město Praha (chlapci 83 %, dívky 90 %) a Zlínský kraj (chlapci 74 %, dívky 88 %). Naopak nejmenší zastoupení středoškoláků na školách s maturitou měly kraje Ústecký (chlapci 67 %, dívky 80 %) a Karlovarský (chlapci 68 %, dívky 81 %).

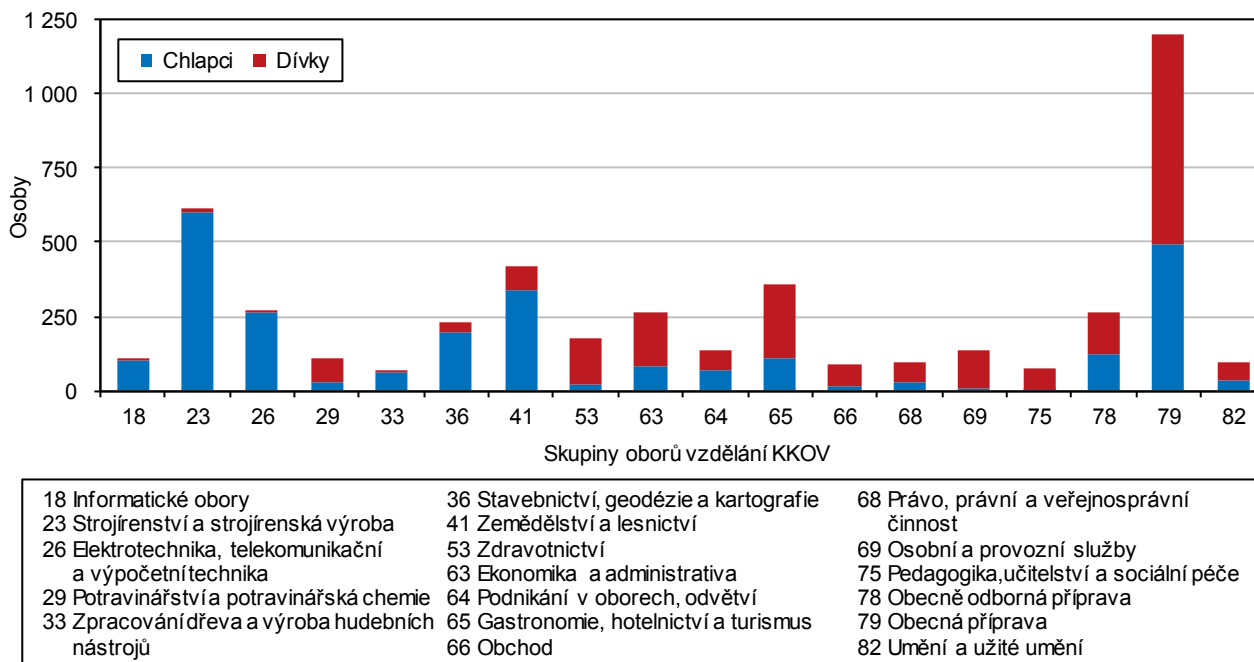
Ktg. 2.2 Žáci středních škol studujících obory zakončené maturitní zkouškou podle pohlaví a kraje ve školním roce 2018/19

Počet **absolventů** středních škol se vlivem demografického vývoje posledních devět let snižoval. Zatímco ještě v roce 2011/12 ukončilo nějaký typ střední školy v Jihočeském kraji více než 7 tis. osob, v roce 2017/18 nedosáhl jejich počet ani 5 tis. Z celkového počtu absolventů bylo dříve 47 %, nyní 46 % dívek. Tento podíl byl v regionálním srovnání druhý nejnižší. Přitom nejde o žádný mimořádný jev ve srovnání s ostatními roky. V průměru za školní roky 2011/12 až 2017/18 bylo v jižních Čechách mezi absolventy středních škol 47,1 % **dívek**, což byl vůbec nejnižší podíl mezi kraji. Ve srovnání s tím bylo celorepublikové zastoupení dívek mezi absolvujícími středoškolačky o 2 procentní body vyšší. Ve třech krajích překročil podíl absolvujících dívek v průměru za posledních sedm let 50 % (v Kraji Vysočina, v Karlovarském kraji a v hlavním městě Praze).

Graf 2.4 Absolventi středních škol podle pohlaví a vybraných skupin oborů vzdělání v Jihočeském kraji ve školním roce 2017/18

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Konkrétní strukturu absolventů středních škol Jihočeského kraje podle pohlaví ukazuje graf 2.4. Bylo do něj vybráno 18 skupin oborů vzdělávání, které v Jihočeském kraji ve školním roce 2017/18 úspěšně absolvovalo

alespoň 70 žáků. Počet absolventů vybraných oborů úhrnem se na celkovém počtu absolventů SŠ podílel 95 %. Chlapci převládali mezi absolventy sedmi a dívky mezi absolventy jedenácti oborů.

Chlapci dominovali zejména v oborech, které lze označit za technické: strojírenství a strojírenská výroba (98 %), elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (99 %), inženýrské obory (94 %). Více než 80% převahu měli dále mezi absolventy oborů zpracování dřeva, stavebnictví, geodézie a kartografie a oboru zemědělství a lesnictví.

Dívky převládaly obzvláště v oborech pedagogika, učitelství a sociální péče (96 %), osobní a provozní služby (96 %), zdravotnictví (89 %) a obchod (84 %). Žáky nejvíce navštěvovaný obor obecná příprava, zahraniční gymnázia, zakončilo maturitní zkoušku 1 200 absolventů, z nich bylo 59 % dívek.

Ti, kdo ukončili střední školu maturitní zkouškou, mohou pokračovat v terciárním vzdělávání, a to buď na vyšších odborných školách (VOŠ), nebo na vysokých školách. Mimo to si mohou absolventi s maturitní zkouškou rozšířit kvalifikaci v postsekundárních programech středních škol v tzv. zkráceném studiu.

Vyšší odborné školy

Obory vzdělávání na vyšších odborných školách (VOŠ) trvají zpravidla tři roky a jsou zaměřeny zejména na praktickou profesní orientaci. Úspěšný absolvent má právo užívat za jménem titul diplomovaný specialista (DiS.).

Počet žáků VOŠ se od školního roku 2008/09 výrazně snižoval. Ještě v letech 2011/12 a v roce následujícím je navštěvovalo víc než 2 tis. osob, v roce 2018/19 již měly jen 930 studentů. **Podíl dívek** mezi studenty VOŠ kolísal, v posledních osmi letech byly v menšině. Před rokem 2011/12 však mezi studenty VOŠ ženy převažovaly.

Tab. 2.3 Vyšší odborné školy

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Studenti celkem	2 114	2 010	1 905	1 764	1 506	1 305	1 092	930
z toho ženy (%)	49,0	48,5	49,6	47,4	48,1	48,7	46,8	49,2
Absolventi	384	459	352	390	271	300	221	.
z toho ženy (%)	56,8	57,3	58,0	55,4	54,2	62,0	48,9	.
Podíl žen na absolventech vybraných skupin oborů vzdělání KKOV (%)								
23 strojírenství a strojírenská výroba	-	2,8	10,0	9,1	-	17,9	7,1	.
33 zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	20,0	31,0	31,6	20,0	43,3	11,8	41,7	.
41 zemědělství a lesnictví	31,7	36,0	44,4	50,0	51,0	28,6	51,9	.
53 zdravotnictví	65,6	69,8	75,0	66,7	79,2	84,8	85,3	.
63 ekonomika a administrativa	82,5	78,3	83,3	79,2	71,4	84,4	75,0	.
65 gastronomie, hotelnictví a turismus	93,9	74,1	74,3	85,0	90,6	84,4	90,9	.
75 pedagogika, učitelství, sociální péče	100,0	95,8	82,4	92,7	93,8	95,7	100,0	.
Učitelé¹⁾	130	137	126	115	100	91	87	77
z toho ženy (%)	54,1	53,9	56,5	54,1	55,9	59,8	57,4	59,9

¹⁾ přepočten na plně zaměstnané

Ženy až do roku 2016/17 převažovaly i mezi **absolventy VOŠ**, ale v roce 2017/18 jejich podíl klesl pod 50 %. V dřívějších letech byly v oboru pedagogika, učitelství a sociální péče, výrazně převažovaly v gastronomii, ekonomice a zdravotnictví. Po tři roky měly i poloviční podíl na absolventech v oboru zemědělství a lesnictví. Ženy měly menší zájem o obor zpracování dřeva a minimální nebo nulový zájem o obor strojírenství a strojírenská výroba.

Vysoké školy

Soustavu vysokých škol tvoří veřejné, soukromé a státní vysoké školy. V analýze byly využity informace o veřejných a soukromých vysokých školách ze systému Sdružené informace matrik studentů (SIMS), ve které jsou počty studentů vykazovány k 31. 12. a počty absolventů za celý kalendářní rok. Hodnocení se opíralo převážně o studenty se státním občanstvím ČR a s bydlištěm v kraji.

Tab. 2.4 Veřejné a soukromé vysoké školy – studenti a absolventi se státním občanstvím ČR¹⁾

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Studenti se státním občanstvím ČR	23 521	23 127	22 134	20 504	19 084	18 150	17 021	16 346
v tom podle typu studijního programu								
bakalářský	15 466	15 169	14 416	13 153	12 107	11 435	10 668	10 274
magisterský	2 234	1 976	1 785	1 620	1 541	1 401	1 357	1 361
magisterský navazující	4 908	5 110	5 003	4 825	4 522	4 416	4 164	3 901
doktorský	1 190	1 119	1 114	1 088	1 061	1 044	984	954
v tom podle formy studia								
prezenční	17 097	16 970	16 563	15 432	14 334	13 611	12 882	12 453
distanční a kombinované	6 693	6 377	5 767	5 231	4 905	4 708	4 288	4 019
Absolventi se státním občanstvím ČR	5 406	5 433	5 388	5 355	4 837	4 572	4 216	3 851
	z toho ženy (%)							
Studentky se státním občanstvím ČR	57,5	57,6	57,8	57,4	57,1	56,8	57,0	56,8
v tom podle typu studijního programu								
bakalářský	56,7	56,8	57,2	57,1	56,6	55,7	56,8	56,4
magisterský	68,1	68,2	67,9	68,1	67,9	69,2	68,1	67,0
magisterský navazující	58,6	59,1	58,7	57,6	57,4	58,2	56,7	56,8
doktorský	43,9	44,7	46,0	47,3	46,4	47,8	45,8	47,1
v tom podle formy studia								
prezenční	56,9	56,9	56,7	56,5	56,1	56,4	56,7	56,3
distanční a kombinované	59,0	59,6	61,1	60,5	60,2	58,7	58,4	58,4
Absolventky se státním občanstvím ČR	62,6	62,6	62,0	61,6	62,4	60,7	60,6	60,7

¹⁾ s místem trvalého bydliště v kraji; ve fyzických osobách, tj. každý je uveden jen jednou, celkový počet tak nemusí souhlasit se součty za jednotlivé typy studijních programů nebo formy studia

Počet studentů se státním občanstvím ČR s bydlištěm v jižních Čechách se od začátku tisíciletí až do roku 2012 zvyšoval, za toto období se zdvojnásobil. Počínaje rokem 2013 však začal klesat a tento trend zatím trvá. Koncem roku 2018 na vysokých školách po celé republice studovalo 16,3 tis. Jihočechů, což je o 31 % méně než v roce 2011.

Nejvíce studentů bylo zapsáno na bakalářský a nejméně na doktorský studijní program. Oproti roku 2011 ubylo v bakalářském programu 34 % studentů, v magisterských programech (vč. navazujícího) 26 % studentů. V doktorském programu byl pokles nejmělkší, o 20 %. Většina studentů studuje formou prezenčního studia. V distančním a kombinovaném studiu studovala v roce 2018 necelá čtvrtina studentů, oproti roku 2011 se jejich podíl snížil.

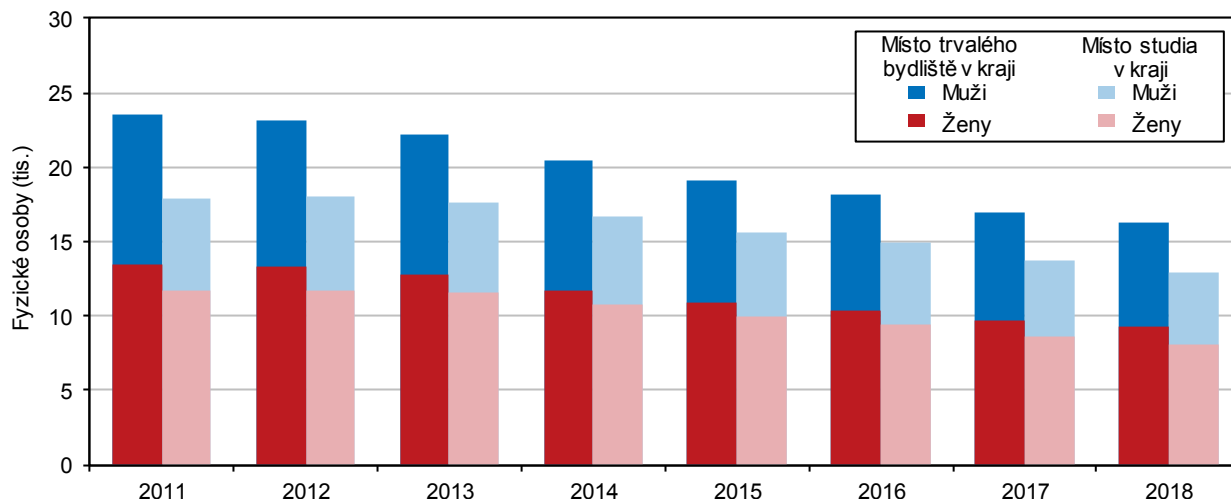
Častěji studují ženy. Jejich podíl na celkovém počtu studentů se v letech 2011 až 2018 pohyboval okolo 57 %. **Ženy** měly převahu ve všech studijních programech s výjimkou doktorského, kde dlouhodobě převládají **muži**. Největší, více než dvoutřetinový podíl, měly ženy v magisterském studijním programu. Pokud jde o formy studia, mezi studenty denního studia bylo přibližně 56 % žen, u distančního a kombinovaného studia byl jejich podíl ještě vyšší, v roce 2013 dosáhl 61 %, poté klesal na současných 58 %.

V roce 2018 měl ve srovnání s celorepublikovými výsledky Jihočeský kraj vyšší zapojení žen v bakalářském a doktorském studijním programu, a naopak menší zastoupení v magisterských programech.

Graf 2.5 Studenti veřejných a soukromých vysokých škol se státním občanstvím ČR podle pohlaví

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ze systému SIMS byly získány rovněž informace o studentech podle místa studia. Na vysokých školách, resp. fakultách VŠ, které sídlí v Jihočeském kraji, v roce 2018 studovalo téměř 13 tis. osob se státním občanstvím ČR. Oproti roku 2011 jejich počet klesl celkem o 28 %, přitom počet studentek klesl o 31 %. Převaha žen mezi studenty na jihočeských VŠ se sice oproti roku 2011 poněkud snížila, stále je ale větší než mezi studenty s bydlištěm v kraji. V roce 2018 dosahoval podíl žen na počtu studentů s výukou v Jihočeském kraji víc než 62 %, zatímco podíl žen na počtu studentů bydlících v kraji představoval necelých 57 %.

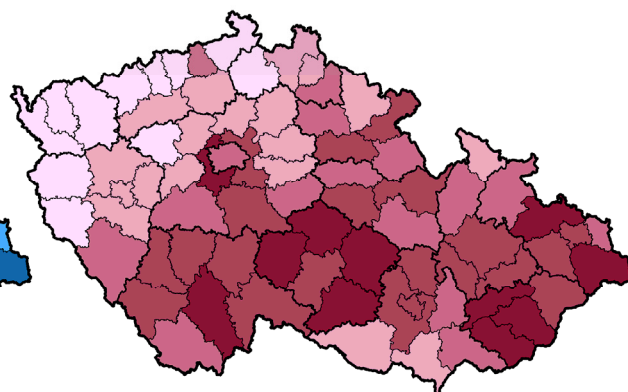
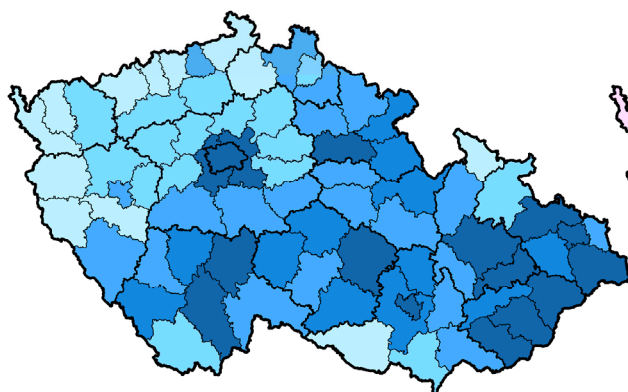
V roce 2018 bylo nejvíc studentů zapsáno na vysokých školách v hlavním městě (91 tis. studentů se státním občanstvím ČR) a v krajích Jihomoravském (49 tis.) a Moravskoslezském (22 tis.). Podíl žen na počtu studujících v těchto krajích představoval méně než 54 %. Vůbec nejnižší zastoupení žen mezi studenty měly VŠ sídlící ve Středočeském kraji (necelých 53 % z 2,4 tis. studentů), naopak nejvyšší zastoupení žen bylo na vysokých školách Kraje Vysočina (71 % z 2,1 tis. studentů).

System SIMS umožnil počty studentů rozdělit do okresů podle místa bydliště. Tyto počty byly zrelativizovány na počet obyvatel ve věku 18 a více let. Byl tak získán určitý přehled o podílu studujících v populaci 18letých a starších, a to podle pohlaví. Je však třeba vzít v úvahu to, že údaje mohou být do jisté míry ovlivněny rozdílnou věkovou strukturou obyvatelstva.

Ktg. 2.3 Studenti veřejných a soukromých vysokých škol se státním občanstvím ČR podle pohlaví a okresu trvalého bydliště k 31. 12. 2018

Muži

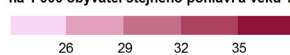
Ženy

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví a věku 18 a více let

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví a věku 18 a více let

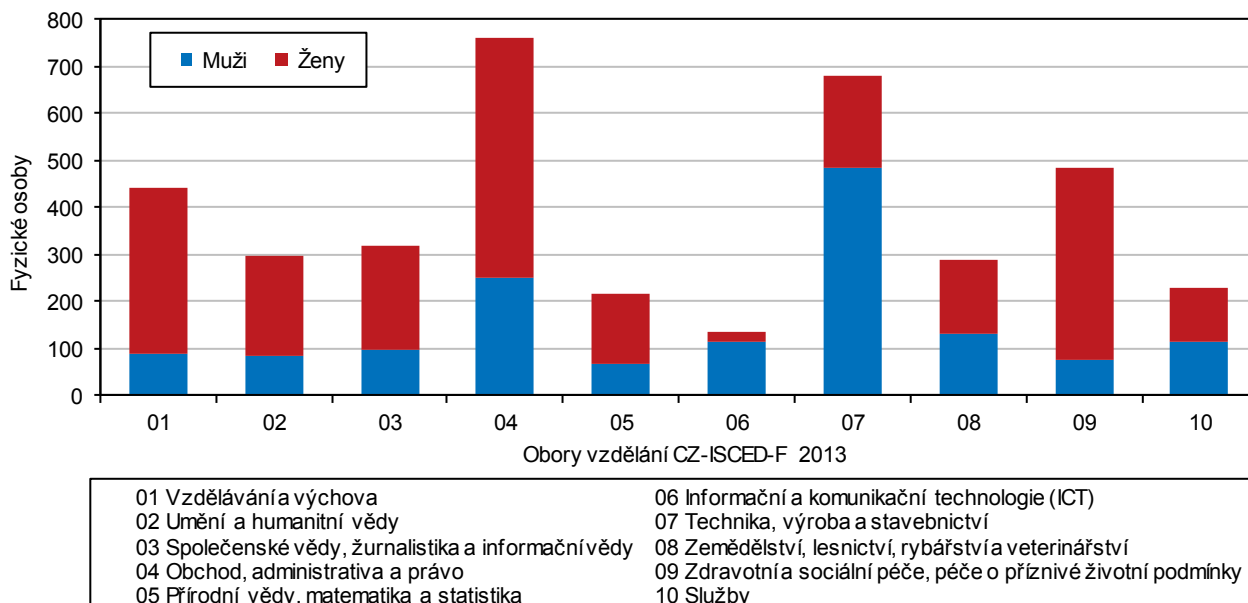
Pramen: MŠMT

V celé republice, napříč všemi okresy, se potvrdilo, že v populaci 18letých a starších častěji studují ženy. Podíl studujících mužů se nejvíce přiblížil podílu studujících žen v Praze, a naopak nejvíce se mu vzdálil v okresech Kroměříž, Žďár nad Sázavou a Český Krumlov (o 10 procentních bodů).

Mezi okresy s nejvyšším **podílem studujících žen a mužů** jsou okresy Praha-západ, České Budějovice, Zlín a Opava. Vysoký podíl studujících žen byl i ve většině okresů Kraje Vysočina a Zlínského kraje. Mezi muži měla jeden z nejvyšších podílů studujících mužů také Praha a okresy Zlínského kraje. Naopak nejnižší byl podíl studujících žen a mužů v okresech při severozápadní státní hranici.

Graf 2.6 Absolventi se státním občanstvím ČR veřejných a soukromých vysokých škol podle pohlaví a oborů vzdělání s trvalým bydlištěm v Jihočeském kraji v roce 2018

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Počet **absolventů vysokých škol** se státním občanstvím ČR a bydlištěm v Jihočeském kraji se až do roku 2012 zvyšoval, v posledních šesti letech klesal. Na začátku tisíciletí bylo mezi absolventy 52 % žen, tento podíl se zvyšoval až k 63 % v letech 2011 a 2012. Poté se zastoupení žen mírně snižovalo, ale stále dosahovalo více než 60 %.

Ženy převládaly téměř ve všech oborech vzdělání. Nejsilněji byly feminizovány obory zdravotnictví a sociální péče, kde bylo v roce 2018 mezi absolventy 84 % žen, vzdělávání a výchova (80 %) a umění a humanitní vědy (72 % žen). Muži dominovali pouze ve dvou oborech vzdělání – v informačních a komunikačních technologiích (84 % mužů z celkového počtu absolventů) a v technice, výrobě a stavebnictví (71 %).

